

Prevezanika Chronika

No 21 (1989)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 21 (Γενάρης-Φλεβάρης-Μάρτης 1989)

Αναλφαβητισμός και το βιβλίο της Αης τάξης
Δημοτικού

Παναγιώτης Ράπτης

doi: [10.12681/prch.41482](https://doi.org/10.12681/prch.41482)

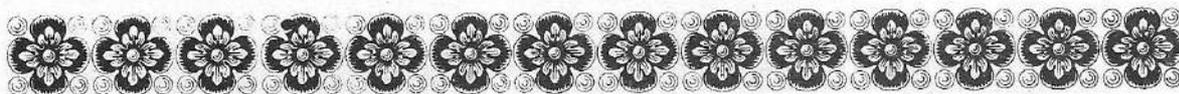
Copyright © 2025, Παναγιώτης Ράπτης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

To cite this article:

Ράπτης Π. (2025). Αναλφαβητισμός και το βιβλίο της Αης τάξης Δημοτικού. *Prevezanika Chronika*, (21), 45–48.
<https://doi.org/10.12681/prch.41482>

Αναλφαβητισμός και το βιβλίο της Αης Τάξης Δημοτικού

*Ράπτης Παναγιώτης
Δάσκαλος Ιου 12 θέσιου Δημ.
Σχολείου Φιλιππιάδας.*

Βασική προϋπόθεση για την πρόοδο ενός μαθητή είναι να γνωρίζει να διαβάζει και να γράφει.

Για τον σκοπό αυτό βασικό όργανο είναι το βιβλίο «Η γλώσσα μου» της Αης τάξης Δημοτικού στα χέρια του δασκάλου και του μαθητή.

Η ανάγνωση και η γραφή είναι το πρώτο και κύριο μάθημα του σχολείου, γιατί το μάθημα αυτό βοηθάει όλα τα άλλα μαθήματα, χωρίς να εξαιρούνται και αυτά τα μαθηματικά.

Επειδή το βιβλίο αυτό απευθύνεται σ' όλους τους μαθητές που έχουν από τον χαμηλό δείκτη νοημοσύνης μέχρι τον ανώτερο και επειδή οι αναλφάβητοι προέρχονται από τον χαμηλό δείκτη νοημοσύνης, για να περιορίσουμε τον αριθμό αναλφαβήτων πρέπει τα βιβλία να απευθύνονται περισσότερο σ' αυτό το επίπεδο των μαθητών παρά στους άλλους. Και τούτο, γιατί αν μια τάξη έχει καλούς μαθητές θα μπορεί ο δάσκαλος να περνά γρήγορα τα εύκολα μέρη του μαθήματος για να επιμείνει εκεί που οι μαθητές του δυσκολεύονται.

Εξετάζοντας το βιβλίο της Αης τάξης της ανάγνωσης με το βιβλίο των μαθηματικών, παρατηρώ το εξής: ότι το βιβλίο των μαθηματικών έχει μια μεγάλη ανάλυση των μαθηματικών εννοιών και τρόπων λύσεων με παραδείγματα, εικόνες σχεδιαγράμματα, στο βιβλίο ανάγνωσης δεν δίδεται αυτή ή πολυτέλεια και εκτός του ότι μπαίνει μετά την εικόνα (ερέθισμα) κατ' ευθείαν στο κείμενο και έπειτα στις ασκήσεις, αλλά πετάει στο κείμενο «δορυφορικές λέξεις», δηλ. λέξεις με γράμματα ή συμπλέγματα αδιδακτα, ή που διδάσκονται στα παρακάτω μαθήματα. Τούτο όμως δεν συμβαίνει και στην αριθμητική, να δίνει ασκήσεις ή από τα παρακάτω μαθήματα ή χωρίς παραδείγματα.

Όσο και να μη φταίει αποκλειστικά στον αναλφαβητισμό το βιβλίο, πρέπει μαζί με τα άλλα αίτια να είναι και αυτό ένα από τα αίτια που βοηθά στον αναλφαβητισμό. Για να βελτιωθεί το βιβλίο αυτό και να είναι πιο χρήσιμο και στον δάσκαλο και στον μαθητή, αλλά και να περιορίσουμε τον αριθμό των αναλφαβήτων έχω να κάνω τις παρακάτω παρατηρήσεις και προτάσεις για την βελτίωση του.

Κατ' αρχήν οι εικόνες δεν είναι τόσο ελκυστικές για τα παιδιά.

Πρέπει να είναι πιο προγραμματικές και όχι φανταστικές. Ο σκοπός των εικόνων δεν είναι για να τις ζωγραφίσουν τα παιδιά, αλλά για να κατανοήσουν μια λέξη ή ένα επεισόδιο και να τραβήξει την προσοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών, όπως τα χρώματα και οι ευωδιές των λουλουδιών τραβούν την προσοχή και το ενδιαφέρον των εντόμων.

Βέβαια οι ψυχολόγοι θα μας πουν ότι το παιδί στο οποίο κυριαρχεί η φαντασία τα βλέπει έτσι, αλλά δεν νομίζω ότι το τριαντάφυλλο το βλέπει τόσο θολά, όπως του παρουσιάζεται στην εικόνα του βιβλίου και ξεθωριασμένο. Εμείς πρέπει να του μεταφέρουμε το τριαντάφυλλο του κήου στο βιβλίο, όπως είναι στην πραγματικότητα και από 'κει και πέρα ας το βλέπει, όπως θέλει το παιδί.

Έπειτα, όταν το παιδί μας λέει τις λέξεις μισές και λανθασμένες πρέπει και μεις να τις λέμε μισές και λανθασμένες ή να τις λέμε σωστά για να τις μάθει και το παιδί σωστά;

Γι αυτό για μένα, προέχει να είναι οι εικόνες καθαρές, ζωηρές στα χρώματα ζωντανές και πραγματικές έστω και στην ανάγκη καλλιτεχνικές φωτογραφίες.

Όλοι μας θα θυμόμαστε τα παιδικά μας βιβλία με τις ασπρόμαυρες εικόνες, που ήταν σαν να είχαν πάθει αχρωματοψία, ή την ασπόρμαυρη τηλεόραση με την έγχρωμη της εποχής μας.

Η διαφορά είναι μεγάλη, αλλά πρέπει η εικόνα να ανταποκρίνεται στο θέμα και στην πραγματικότητα (πιστότητα αντιγραφής).

Ας έρθουμε τώρα στη δομή του βιβλίου «η γλώσσα μου» της Αης Δημοτικού.

Το προκαταρτικό στάδιο, διδασκαλίας με εικόνες, είναι το μέρος που επιβάλλεται ψυχολογικά για την γνωριμία δασκάλου και μαθητών και κυρίως για τα παιδιά της υπαίθρου, που δυσκολεύονται συγκριτικώς με τα παιδιά της πόλης στην άρθρωση.

Το δεύτερο στάδιο πρέπει να είναι η εκμάθηση των φωνηέντων και μικρών και μεγάλων (κεφαλαίων).

Η εκμάθηση αυτή επιτρέπει την πορεία στον συλλαβισμό και στην ανάγνωση.

Το τρίτο στάδιο πρέπει να είναι η εκμάθηση των συμφώνων. Τούτο θα πρέπει να γίνεται ως εξής:

πρώτα δίνουμε την εικόνα (ερέθισμα για το γράμμα που θα διδάξουμε) με την πρότυπη λέξη και με το αρχικό σύμφωνο που θέλουμε να διδάξουμε π.χ.: Για το γράμμα Τ,τ. Εικόνα με το τηλέφωνο και την πρότυπη λέξη Τηλέφωνο με το μεγάλο Τ και τηλέφωνο με το μικρό τ.

Και τα δυο Τ,τ, που θέλουμε ν' απομονώσουμε, τα γράφουμε με διαφορετικό χρώμα.

Προχωράμε έπειτα στις ασκήσεις ανάγνωσης.

1. Διαβάζει φωνητικά: μια σειρά με Τ κεφαλαία και μια σειρά με τ μικρά. Το να γνωρίζει τα γράμματα μικρά και κεφαλαία είναι θεμελιώδης κανόνας της ανάγνωσης. Βάζουμε ασκήσεις ανάγνωσης πρώτα και όχι γραφής, γιατί η ανάγνωση είναι ευκολότερη από την γραφή. Επίσης, βάζουμε κεφαλαία γράμματα, και μικρά, γιατί τα μικρά με τα κεφαλαία γράμματα παρουσιάζουν άλλα ομοιογένεια π.χ. το Ο,ο - Κ,κ - Π,π, και είναι εύκολα, αλλά άλλα παρουσιάζουν ανομοιογένεια και έχουν περισσότερη δυσκολία π.χ. α,Α - δ,Δ - μ,Μ - ν,Ν - ξ,Ξ - Ω,ω κ.τ.λ. Γι αυτό θεωρώ αναγκαίο να γράφονται τα μικρά με τα κεφαλαία.

2. Μαθαίνω τον απλό συλλαβισμό π.χ.:

το, τα, τε, τη, τι, τυ, τω

Το, Τα, Τε, Τη, Τι, Τυ, Τω

ΤΟ, ΤΑ, ΤΕ, ΤΗ, ΤΙ, ΤΥ, ΤΩ

Σ' αυτή την αναγνωστική άσκηση γράφουμε τις συλλαβές με τα μικρά γράμματα την πρώτη σειρά, με κεφαλαία και μικρά τη δεύτερη σειρά με κεφαλαία την τρίτη σειρά και τούτο γιατί ο μαθητής θα βρει τις συλλαβές και με τις τρεις μορφές. Στο βιβλίο θα βρει τα μικρά σε μεγαλύτερη συχνότητα, το μεγάλο με το μικρό γράμμα (στην αρχή των προτάσεων και στα κύρια ονόματα) σε μικρότερη συχνότητα και τα κεφαλαία (επιγραφές καταστημάτων) πολύ σπάνια. Θα μπορεί σε οποιαδήποτε μορφή και να τα βρει να τα διαβάζει χωρίς να δυσκολεύεται.

3. Μαθαίνω να διαβάζω λέξεις π.χ:

α) Ο, Η, ο, η, το, τη, τι

β) τατά, τάτα, Τίτο, Τέτα, τότε, Τοτέ.

Πρώτα διαβάζουμε τις μονοσύλλαβες λέξεις με ένα γράμμα με δύο γράμματα με τρία γράμματα κ.τ.λ. αν υπάρχουν.

Έπειτα τις δισύλλαβες λέξεις, τρισύλλαβες και πολυσύλλαβες αν υπάρχουν.

Έτσι προχωράμε προοδευτικά από την εικόνα (ερέθισμα) και την αντίστοιχη λέξη, αφού απομονώσουμε το γράμμα, που θέλουμε να διδάξουμε προχωράμε στις αναγνωστικές ασκήσεις με την σειρά που είδαμε προοδευτικής δυσκολίας.

Μετά από όλα αυτά προβάλλουμε πάλι την εικόνα (ερέθισμα επεισοδίου) για το κείμενο. Ακολουθεί το κείμενο, που αναφέρεται στο επεισόδιο της εικόνας και στο τέλος ακολουθούν ασκήσεις γραφής ή γραφής και ανάγνωσης, καθώς επίσης ορθογραφίας κτλ. δηλ. αυτές που ήδη υπάρχουν στα βιβλία.

Εκείνο που λείπει από τα σημερινά βιβλία είναι οι πραγματικές εικόνες, οι αναγνωστικές ασκήσεις προοδευτικής δυσκολίας και τέλος πρέπει να φύγουν από τα κείμενα, όπως τις χαρακτηρίσαμε «δορυφορικές λέξεις» με γράμματα ή

συμπλέγματα, που αναφέρονται στα παρακάτω μαθήματα ή δεν αναφέρονται πουθενά.

Είναι προτιμότερο να χάσουμε λίγο περισσότερο χρόνο για τη σωστή εκμάθηση του συλλαβισμού και της ανάγνωσης, όπως και στα μαθηματικά, προκειμένου να περιορίσουμε, όσο μπορούμε τους αναλφάβητους παρεμποδίζοντας ένα από τα αίτια του αναλφανητισμού, που λέγεται βιβλίο.

ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΩΣ

Ευχή Προμηθέως

*Στερνές πνοές, στά κύματα
αφίστε τον αχνό σας,
να γαληνέψη η θάλασσα,
ν' αλλάξει ο κόσμος θέα!
Νοιώθω βαθειά στα στήθεια μου
κραυγή του Προμηθέα!*

Δ. Γολέμης